

En liten renessanse for lydkunsten

ANMELDELSE: Årets Momentum i Moss minner om at verden er mer enn bare det vi kan se med øynene våre.

MIKROLIV: Louise Mackenzie lydverk *Attractor* i hagen til Galleri F15 plukker opp lydene av småkryp. Lydene har deretter inspirert koret Moss Ensemble Consensus til å lage en komposisjon i Moss kirke. Foto: Eivind Lauritzen/F 15

Sara J. Høgestøl
JOURNALIST OG KUNSTANMELDER

PUBLISERT 28.07.2025 - 12:33

I den lille bukten nedenfor Galleri F 15 i Moss har den vante strømmen av bølgeskvulp, måkeskrik og siv som rasler i vinden fått selskap av noe annet. En mørk, dunkende lyd.

Det er ikke så lett å identifisere hvor lyden kommer fra. Den hører heller ikke hjemme her, i dette terrenget. Dermed er den lett ubehagelig, fremmedgjørende.

Jeg blir stående å lytte. Legge merke til hvordan lyden setter seg i kroppen. Den virker kjent, men er samtidig vanskelig å få grep om.

Lyden er fra verket *Forest (for a thousand years)* av de kanadiske kunstnerne Janet Cardiff og George Bures Miller. Det vi hører, er opptak av artilleri, drønn, fjerne skrik og stemmer i et ellers fredelig skogs- og kystlandskap.

Utstilling

Momentum 13: *Between/Worlds: Resonant Ecologies*

Kurator: Morten Søndergaard

Vises på Galleri F15, i landskapet på Jeløya og i forbindelse med ulike arrangementer i Moss

Står til 15. oktober

Tid og sted går ikke opp, og opplevelsen gir altså et visst ubehag.

Stemmer fra fortiden

I vår egentlig ganske visuelt orienterte virkelighet tilbyr lyden en annen inngang til verden på. Å lytte innebærer å veksle modus. Å vende oppmerksomheten mot det lydlige kan bringe oss nærmere *det usynlige*, mellomrommene.

”Å lytte innebærer å veksle modus. Å vende oppmerksomheten mot det lydlige kan bringe oss nærmere det usynlige, mellomrommene

Det er nettopp dette Momentum-biennalen *Between Worlds: Resonant Ecologies* vil gjøre oss oppmerksomme på. Utstillingen tar i bruk store deler av landskapet rundt det vakre galleriet på Jeløya. Den ber oss skru på ørene, ta beina fatt og utforske forbindelsen mellom lyden, naturen, tiden og oss selv.

Ikke langt unna krigslydene fra *Forest* er Frank Ekeberg verk installert: *Skog og li og bekker forbi*. Denne gangen er det gamle fortellinger og forestillinger om skogens overnaturlige vesener, huldrefolket, som blir aktivert. Kunstneren er opptatt av forbindelsene mellom mennesker og «annet-enn-mennesker», menneske og natur.

Det er fint å stå i ro se inn i det høye gresset mens stemmene og de melodiske lydene leker med minner og følelser. Men den ruvende høytaleren med solcelleanlegg forstyrrer litt.

Jeg får lyst til å komme tilbake om kvelden, i skumringen, for å forsterke forførelsen.

Hav, skog, økologi

De små, sopplignende høytalerne til Louise Mackenzie er mer behagelige å se på. Inni dem er det små fruktbitar og nektar som småkryp liker. Lyden av insektene blir tatt opp og sendt til Moss kirke, der de blir utgangspunkt for kormusikk. Samtidig spiller verket av lyd på stedet.

Dette i alle fall tilsynelatende intrikate systemet a opptak og avspilling er ikke så lett å få grep om ut fra det som står på plansjen. En strammere formidling kunne gjort seg, både her og andre steder. Samarbeidet med kirken og koret peker uansett mot et sosiale, mot fellesskap, både rent faktisk og symbolsk: Hva er et bedre bilde på *samhandling* enn stemmene i et kor, og hvor fint er det ikke at disse hektes sammen med naturens lydbilde?

Interessen for det som vokser, gror og lever rundt oss, men som vi kanskje ikke legger merke til, preger Mackenzies lekne verk. Bevisstheten om miljø og økologi deler hun med flere av de andre utstilte kunstnerne, blant dem Leena Lee og Robertina Sebjanic, som er stilt ut inne på Galleri F15.

OVERGANGER: Leena Lee og Robertina Sebjanics *Foam – Sonic Allegories* forholder seg til landskapet utenfor. Foto: Momentum

Verket *Foam – Sonic Allegories* utforsker lydlige stemninger i såkalte overgangsmiljøer, her i betydningen fjæra, og kystens flo og fjære. De små maritime gjenstandene på gulvet utfyller lydbildet. Det sanselig, vakkert og tett forbundet med landskapet utenfor.

Her må det bemerkes at lyden fra naborommet forstyrrer litt. Kanskje er det uunngåelig, med så mye lydkunst på ett sted. Alt i alt er det uansett ikke noe påtrengende problem i utstillingen.

Teknologi og rom

Radioen er en gjenganger i lydkunstens verden. Mulighetene som lå – eller ligger – i «eteren» har fascinert både kunstnere og kunstteoretikere. I verket *Deep time and crude resonance* oppfordrer Freya Zinovieff og Amanda Gutiérrez publikum å legge øret inntil faktiske radioer or å høre stemmer og lyder «langt borte fra».

LAG PÅ LAG: Verket *Deep time and crude resonance* av Freya Zinovieff og Amanda Gutiérrez Foto: Momentum

Ved siden å ha et klart sosialt eller politisk anliggende, knyttet til oljeutvinning, utforsker verket tiden, rommet og det medierte. Stemmene vi hører er fra mennesker av kjøtt og blod, men filtrer gjennom teknologi og fra et annet rom, et annet sted.

Teknologi er også et tema i et verk som *Razz Ring* av Mogens Jacobsen. *Razz Ring* rapper – frekt nok – signaler fra mobiltelefonene våre og lager klanger av det. Ingen personopplysninger lagres eller avsløres ifølge utstillerne, men verket speiler likevel problemene knyttet til tekgigantenes overvåkning av våre data.

Samtidig peker kunsten, igjen, på samhandling – eller *samspeillet* – mellom mennesker i samme rom.

Lydens revansj

Lydkunst i galleriverdenen fikk fotfeste i Norge på 1990-tallet og starten av 2000-tallet. Kunstnere som er assosiert med lydkunst tenker tverrfaglig, relasjonelt, og er ofte opptatt av diversiteten i lyd og lydlandskaper.

I Norge er Maia Urstad, Jana Windern og Natansha Barrett kunstnere som er kjent for å jobbe

vårtland

[LES E-AVISEN](#)[LOGG UT](#)

Årets Momentum viser spennet i lydkunsten som sjanger

Årets Momentum viser spennet i lydkunsten som sjanger. Måten feltet blir presentert på, er gjenkjennelig, etablert, og det føles som om noen har børstet støv av en litt underkommunisert del av kunsthistorien. Kurator Morten Søndergaard har komponert det hele på en oversiktlig og engasjerende måte, med forbehold om at jeg ikke har fått sett alt som befinner seg ute i landskapet eller i byen.

Kanskje har interessen for det lydlige i kunsten fått en liten renessanse med årets kunsthappening i Moss. I alle fall forlot jeg Jeløya med ny glød.

Om Vårt Land

Sjefredaktør/administrerende direktør:

Bjørn Kristoffer Bore

E-post: bjorn.kristoffer.bore@vl.no

Vårt Land arbeider etter **Vær Varsom-plakatens**
regler for god presseskikk.

Vedtekter og etiske retningslinjer

Personverninnstillinger

Vilkår

Vårt Land er en del av Mentor Medier AS

Kontakt oss

Har du nyhetstips? Send epost til tips@vl.no

Har du et debattinnlegg? Send epost til [de-](mailto:debatt@vl.no)
batt@vl.no

Har du spørsmål om avisen? Kontakt
kundeservice 22 310 350
Epost: kundeservice@vl.no

Pb. 1180, 0107 Oslo.

Besøksadresse: Hausmannsgate 21, Oslo

Annonse

Vil du annonsere i Vårt Land?

Klikk [her](#) eller ta kontakt
på annonse@vl.no

[Annonseartikler](#)